

ISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A Híradóhivatalban évről-évre	18 h.
Egész évre	18 h.
Negyedévre	4 h.
Helyben kézhez hordva	20 h.
Egész évre	20 h.
Negyedévre	5 h.
Világke postán szállítva	24 h.
Egész évre	24 h.
Negyedévre	6 h.
Egyes szám ára 8 fillér.	

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétértől az ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok visszaszedésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a Híradóhivatalhoz intézendők.

XXI. évfolyam 122. szám.

Nagyvárad.

Kedd 1915 június 1.

A Szent Jobb diadalutja.

A magyar király együtt imádkozik magyar nemzetével.

Felséges, gyönyörű ünnepe volt vasárnap Budapestnek. Megdobbant a magyar főváros szíve s ez a nemesen dobogó szív — Istenhez fordult. Ragyogó, méreteiben példátlanul impozáns, érzéseiben mélységesen áhitatos volt a manifesztáció, mikor Budapest keresztény lakossága, élén a hercegprimással, a kormány, a főváros, a katonaság, minden hatóság képviselőivel, alázatosan térdre borult a Mindenható előtt s Szent István király áldó jobbja, ősrégi dicső nemzeti ereklyénk kitétele mellett könyörgött. Annak irgalmáért, aki az egész világgal szemben is képes bennünket megoltalmazni.

Az imádság hatalma képes minden győzedelmeskedni. Szent István tanított erre bennünket 900 évvel ezelőtt, az ő szent Jobbjának példáját követte vasárnap az imádkozó Budapest.

Abban az imában egyesült az egész nemzet és vele a király.

„Hü magyar nemzetemmel együtt imádkozom” — táviratozta a király.

Ime, a nagy idők válsága megmutatta mindenknek, hogy a bölcsesség kezdete az Urnak félelme s megmutatta az egész nemzetnek, hogy az Ur félelméhez egy ut vezet: amelyet Szent István király a katolikus vallásban már 900 évvel ezelőtt kijelölt.

Most is erre int a Szent Jobb. A Szent István bazilika főbejárata fölött ott ragyog a felírás: Én vagyok az út, az igazság és az élet. Most még hozzátehetjük: és a győzelem.

A nagy könyörgő körmenet.

A főváros katolikus közönsége május 30-át, Szent István király Jobbkeze megtalálásának évfordulóját arra használta fel, hogy impozáns könyörgő-körmenetben esdje le küzdő katonáinkra Isten áldását és könyörögn hozzá fegyvereink győzelméért. A kör-

menetnek különös érdekességet kölcsönöz az a körülmény, hogy a feljegyzések tanúsága szerint Szent István király Jobbkeze, a magyar nemzet e dicső ereklyéje ezuttal először jelent meg a Duna balpartján elterülő Pest városában, mert eddigelé a szokásos körmenetet mindenkor a Várban tartották meg vele. Legutóbb 1813-ban, a Napoleoni hadjárat idején volt hasonló könyörgő körmenet, ugyancsak Szent István Jobbjával, de annak színhelye a Duna jobb partja: Buda volt. A méreteiben impozáns, külsőségeiben festői, a felvonult tömeg nagyságával kolosszális ünnepi körmenetnek az esős napok után pompás idő kedvezett. Az utcák járdáit százszáznyi tömeg lepte el már a kora reggeli órákban, az utvonal mentén levő házak már jókor zászlódiszben pompáztak és dekorációikkal készítette elő a Katolikus Népszövetség vezetősége és a segítségére levő több száz tagu rendező-bizottság.

A millenáris hódoló díszfelvonulás volt ilyen hatalmas ünnepiesség, mint ez. Ebben a körmenetben ott volt az egész keresztény Budapest és a vidéki plébániák küldöttségei képében az egész ország. A Kigyó-tér és környékén százötvenezer ember ajkáról hangzott el bus egyházi énekek dallama. Százötvenezer ember és a rend olyan, aminőt még soha nem teremtettek ennél kisebb sokadalomnál sem.

A papság és a közönség gyülekezőhelye a Kigyó-tér és környéke volt, s valamivel kilenc óra előtt már el is indult az Országház tér felé a végelethatatlan tömeg. Tizenkét lovasrendőr haladt elől, azután a postások zenekara következett, s a cserkészek egy csoportja után három irányból a Kossuth Lajos-utca elején egyesülvén, így következett egymásra a menet: a díszszázad, növendékpapok, szerzetesek, a világi papság, a Szent Jobb vivői, Kanter Károly apát-plébános, a Szent Jobb őre, a Szent Jobb díszkisérete, Bárczy polgármester és Harrer tanácsnok, a koronaőrök, a főpapság, apátok, prépostok, püspökök, a bibornok-hercegprimás, a király képviselője, József Ferenc főherceg, a magyar kormány, a törvényhozás két házának tagjai, a polgárság és a menetet bezáró fővárosi csatlósok, a Regnum Marianus, a Rákóczi kolégium, a Szent József fiunevelő intézet, Mária kongregáció, Szent Imre kolégium, Egyetemi Ifjak kongregációja, a tanoncotthonok és legényegyesületek. Azután a nőegyesületek következtek. Végül díszbe öltözött katonaság, immár nem a sorkatonák,

hanem a budapesti helyőrség kiképzés alatt álló legénysége, tisztjeik vezetése alatt.

Negyed tizenegy óra volt, mikor a körmenetben résztvevők a téren a szomszédos utcákban elhelyezkedhettek. Vass József dr., a Szent Imre kollégium igazgatója, ekkor a tér elején felállított szószékre lépett és magasszárnyalású, lendületes szavú, megható ünnepi beszédet mondott.

A beszéd végeztével a szentmise vette kezdetét, amelyet Mikes János gróf, szombathelyi püspök celebrált fényes papi segédlettel.

A Bazilikában a komor ünnepélyességű nagymiséjét maga Csernoch János biboros hercegprimás pontifikált ragyogó segédlettel. Háboru van! — ezt zengette az énekkar és a háboru viharzott *Prohászka* Ottokár beszédében, amellyel felkavarta és megrázta a lelkeket. Békéért, győzedelmes békért könyörgött Istenhez a székesfehérvári püspök szárnyaló szava és beszéde végén mintha az egész hallgatóság, az egész utca, az egész Magyarország legbuzgóbb fohását bugta volna a fölzengő orgona, amelynek hangjainál — tizenkét óra után már — ismét elindult a menet a Bazilikából, hogy visszavigye a belvárosi templomba István királynak, a magyar állam megalkotójának Szent Jobbját.

A király a magyar nemzethez.

Budapest, május 31. Budapest katolikusainak a magyar fegyverek győzelméért tartott körmenete alkalmából József Ferenc főherceg hódoló táviratot küldött a királynak. Ő Felsége erre a következő távirati választ küldte:

— Hü magyar nemzetemmel együtt imádkozom, hogy kísérje Isten áldása igazságos küzdelmünket!

Hivatalos jelentés az ellenzéki vezérek audienciájáról.

Illetékes helyről értesülünk, hogy Ő Felsége az ellenzéki vezér férfiaknak, a miniszterelnöknek tolmácsolott ilyen irányú kérése folytán, gróf *Andrássy* Gyulát, gróf *Apponyi* Albertet és gróf *Zichy* Aladár magán kihallgatáson fogadja. (Min. eln. sajtóosztálya.)

Az orosz kormányzáság elmenekült Lembergől.

Budapest, május 31. (Saját tud.) Kopenhágából jelenti: Az oroszok Lembergől a kormányzáság székhelyét Brodyba helyezték át. A lembergi orosz kereskedők holmijaikat elkótyavetyélve menekültek.

Kisérlet a balkán államok szövetsége létrehozására.

Budapest, május 31. (Saját tudósítónktól.) A bukaresti „Inainte” román lap a román kormányhoz közel álló személy információjára hivatkozva írja:

„Miután a hármass entente arra a meggyőződésre jutott, hogy a Dardanellák meghódításához egy negyedik állam segítségére is szüksége van, olyan kecses ajánlatokat tett Olaszországnak, hogy az belevegyült a háborúba. Erre való tekintettel

Görögország vezető körei jónak látták Szófiához és Belgrádkhoz kérdést intézni, milyen feltételek mellett volna lehetséges új életre ébreszteni a régi balkán-blokkot, amelynek az volna a feladata, hogy a balkáni államokat egyes nagyhatalmak tulkapáisaival szemben megoltalmazza. A görögök azt ajánlották a szerbeknek,

hogy mondjanak le a bulgárok javára Macedónia azon részeiről, amelyek az eredeti szerződés szerint egyis Bulgáriát illették volna meg. Görögország maga lemondana a bulgárok javára Cavaliáról, Draináról és Serresről, Szalonikit pedig szabad kikötővé nyilvánítanák.

Ezeket kívül beleegyeznek abba, hogy Bulgária az enos-midai vonal birtokába jusson. Bulgária a fentiek alapján segítségére volna Görögországnak és Szerbiának abban, hogy egész Albániát elfoglalják és az olaszokat Albániából elűzzék.

Mindeztideig a fentiekre vonatkozólag határozott tárgyalások nem voltak. Csak a hangulatot szondirozták annak a megállapítása céljából, vajjon lehetséges-e a kívánatos meg egyezés létrehozása.”

A szövetséges csapatok győzelme.

Orosz hadszintér.

Budapest, május 31. (Hivatalos.) A San mentén és a folyótól keletre tegnap nem voltak komolyabb harcok. Przemysl északi és délnyugati arcvonalán, valamint a Dnyeszter felső folyásán harcolunk. Stry vidékén a szövetséges csapatok heves harcban a szövetséges csapatok több helységet bevettek és elfoglaltak egy orosz úteget.

Egyébként az északkeleti hadszíntéren a helyzet változatlan.

A görög király betegsége merénylet következménye.

Budapest, május 31. (M. T. I.) Párisban azt beszélnek, hogy a görög király betegsége tőrészurás okozta. A merénylet részleteit elhallgatták.

A török főhadiszállás jelentése.

Konstantinápoly, május 31. (A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata.) A főhadiszállás jelenti:

A Dardanella arcvonalon Ariburnunál az ellenség hiába igyekezett megakadályozni bennünket, hogy az ellenséges centrum állásából elfoglalt sáncokat megerősítsük.

Sed-il-Bahr-nál az ellenség úgy látszik azzal van elfoglalva, hogy a május 23-án szenvedett hézagokat kipótolja. A szorosnál lévő anatóliai útegeink tegnap hatásosan lövöldözték a Sed-il-Bahr-nál álló ellenséges csapatokat.

A többi arcvonalról nincs semmi jelentős hír.

A vatikáni követ a királynál.

Budapest, május 31. (Saját tudósítónktól.) A király délelőtt fogadta Schönborg vatikáni követünket.

Olasz hadszintér.

Tegnap délelőtt a lavaronai fensikon lévő erődítményeink egyik szakaszán egy alpesi ezred támadását véresen visszavertük. Paneveggitől északkeletre egy ellenséges osztag beásni kezdte magát, de járőrünk tüze előnyomban meghátrált.

A karinthiai határon reánk nézve sikeres kisebb harcok fejlődtek. Karfretől keletre az ellenség hiába kísérelte meg a Kru lejtőjének megmászását. A tengerparti határ területén folyó tüzérségi harcban, nehéz tüzérségünk is kezd beavatkozni. Höfer.

Megtorpedózott hajók.

Budapest, május 31. (Saját tud.) Londonból jelentik: A Prucusust nevű kínai gőzöst, mely a Lamanchebe futott, német buvárhajók vették üldözöbe és több gránáttal lőtték rá. A hajó Pilmouthba futott be. A Tullochmar és Glenest angol gőzösöket német buvárhajók megtorpedózták és elsüllyesztették.

Oroszország készüli a téli hadjáratra.

Pétervár, május 30. (Saját tudósítónktól.) Szaszanov az orosz lapok szerkesztőinek kijelentette, hogy Oroszországnak a téli hadjáratra kell készülnie. Ha fel van készülve az ország, úgy hamarabb befejezhető a háború. Szaszanov nyilatkozata szerint. Szegény muzsik maszlagnak ezt is be fogja venni.

Zátonyra jutott francia naszád.

Konstantinápoly, május 31. (Saját tud.) A kusadzai kikötő előtt egy francia torpedónaszád zátonyra futott.

Nehéz tüzérségünk lövi Przemysl. A lembergi kormányzáságot elhelyezték.

Sajtószállás, május 31. Legnehezebb tüzérségünk már megérkezett Przemyslhez és megkezdte hatásos működését. Csapataink patkóalakban veszik körül a várat.

Przemysltől délre és a Dnejszternél heves harcok folynak, melyeknek eredménye reánk nézve kedvező.

Strynél több támaszpontot foglaltunk el.

Félmillió hadikölcsönt jegyez Nagyvárad.

Rendkívüli városi közgyűlés.

Nagyvárad város tanácsa, mint állandó választmány, tegnap tartott ülésében három fontos kérdésben tanácskozott.

A város törvényhatósági bizottsága tudvalevőleg már elhatározta, hogy az újabb hadikölcsönre 200,000 koronát jegyez.

Felmerült az a kérdés, hogy Nagyvárad városától ez az összeg nem megfelelő s nagyobb összeg jegyzésével kell részt vennie a második hadikölcsönben.

Az állandó választmány abban állapodott meg, hogy Nagyvárad városa még 300,000 koronát, tehát összesen egy félmilliót jegyezzen a második hadikölcsönből.

Mivel pedig a kölcsönjegyzési határidő rövid, elhatározta a város tanácsa, hogy holnapra, június 2-ra rendkívüli közgyűlést hív össze, amelyen javaslatot terjeszt a törvényhatósági bizottság elé, az újabb 300,000 korona hadikölcsön jegyzése iránt.

A javaslatot a törvényhatóság minden bizonnyal egyhangulag megszavazza.

Az állandó választmány tanácskozásának második tárgya az olasz polgári leányiskolánál gyűjtött Milleniumi alap kamatának mikénti kiosztása felett keletkezett kérdés volt.

Eddig az olasz polgári leányiskola egy növénykére kapta évenként az alap kamatát jutalmul.

Ujvárosban is felállítván a községi polgári leányiskola, ennek igazgatójának azt kérte az iskolaszéktől, hogy a kamatok felváltva egyik évben az olasz, másik évben az újvárosi polgári leányiskola egy-egy növénykére adassanak ki. Megjegyzendő, hogy alapítólevél szerint a polgári iskola tantestülete itéli oda a jutalmat s a polgármester adja azt ki.

Hosszu vita után a kérdést visszaadták a tanácsnak javaslatlétel végett.

A tegnapi állandó választmány abban állapodott meg, hogy a közgyűlés elé oly irányu javaslatot terjeszt, hogy tekintve azon körülményt, hogy a községi polgári iskola — az olasz és az újvárosi — egy és osztatlan, a tantestületek évenként együtt határozzák meg, hogy kinek adják ki a Milleniumi alap kamatait, mint jutalmat. Szerintünk ezzel nem oldották meg a kérdést, hanem továbbra is anyagot adnak a torzalkodásnak.

Végül még a katonai járványkórház ügyét tárgyalta az állandó választmány.

A temesvári hadtestparancsnokság Nagy-

váradon ezer ágyra ideiglenes jellegű járványkórházat szándékozik felállítani. Erre a célra legalkalmasabbnak találták a biharpüspöki-ut mellett levő erre a célra megfelelő területet. Az új kórházhoz vasutívágányt építenének s így a betegeket nem hoznák be Nagyváradra. A miniszter a ki jelölt 12 hold területre nézve, a kivételes törvények alapján a kisajátítást elrendelte s erről értesítették Nagyváradot.

A város tanácsa ez ügyben egy bizottság kiküldését találta helyesnek, amelynek közbejöttével hajtják végre a kisajátítást s a kórház építésének keresztülvitelét.

A hadikölcsön jegyzése tárgyában tartandó rendkívüli közgyűlésre a polgármester a következő meghívót küldte szét a törvényhatósági bizottság tagjaihoz:

Valamennyi Bizottsági Tag Urnak.

Az ujabban kibocsátott hadikölcsön kötvényeinek jegyzése tárgyában főispán ur Óméltósága a folyó évi június hó 2 ik napjának délután 3 órájára rendkívüli közgyűlés összehívását rendelte el.

Erre a közgyűlésre bizottsági tag urat tisztelettel meghívom.

Nagyvárad, 1915 május 31.

Rimler Károly,
polgármester.

Az olasz háború.

A budapesti szabadkőműves nagypáholy ünnepélyesen kijelentette, hogy megtagad minden közösséget az olasz szabadkőművességgel. Ugyanakkor a magyarországi szabadkőművesek főembere, Bókay Árpád egyetemi tanár kijelenti, hogy a magyarországi szabadkőművesek megpróbálták lebeszélni az olasz testvéreket a háború megindításáról, de sikertelenül.

Ezekből két dolog tűnik ki: Elsősorban az, hogy a szabadkőművesség háborút is képes indítani, a nemzet akarata ellenére. Ime, a legilletékesebb helyről, a magyarországi szabadkőművesek nyilatkozatából tudjuk meg, hogy Olaszország árulását az olasz szabadkőművesek forszírozták ki. Ők viszik a halálba Olaszország fiatalágát, nekik kell a zavaros, hogy halásszanak benne.

A másik tény, hogy a magyarországi szabadkőművesek olaszországi békeakciója biztonnyal azért nem sikerült, mert más helyről ellensúlyozták. Ez a más hely pedig csak Páris lehetett. Onnan nyomósabb argumentumokkal dolgoztak; meg is irták, melyik szabadkőműves olasz miniszter mennyit kapott. Az olasz szabadkőműveseket tehát a párisi nagypáholyból bérelték fel s ha a bérencet jónak látta a magyarországi nagypáholy — igen helyesen — megbélyegezni, akkor vonja le a további konzekvenciót is és bélyegezze meg még jobban a felbujtót is. Aki eladja a lelkiismeretét, nem hitványabb annál, mint aki megvásárolja.

S még eddig nem nyilatkoztatta ki a magyarországi szimbolikus nagypáholy, hogy a párisi, a francia szabadkőművességgel is megtagadta volna a közösséget.

Az olasz háború előzményei. Ki az a Sonnino? Az olasz király álarc nélkül.

A „Reichspost“ vatikáni levelezője írja a következőket: Salandra és Sonnino ügy-női igéretekkel, kérésekkel és burkolt fenyegetésekkel már hónapok óta toladoktak a Vatikán irányadó funkcionáriusai körül.

Február 4-én történt, hogy egy olasz újságíró, akiről tudták, hogy naponként meglátogatja Sonnino magántitkárát, bizalmasan közölte egy előkelő egyházférval Olaszország szándékait. **Sonnino kikeresztelkedett zsidó, most szabadkőműves**, egy angol asszony fia, többszörös milliomos s a **vallásellenes fanatizmus híve**, aki ennek dacára megkísérelte, hogy hálózába kerítse a katolikusokat. Sonnino a királynő segítségével **fel tudta lelkesíteni a királyt a háború mellett**. III. Viktor Emánuel már régen nem lakik a Kvirinálban, hanem az elrejtett Villa Addaban és ott laknak egy elkülönített lakosztályban a királyi pár gyermekei is, akik **csak akkor látogatják meg atyjukat, amikor világos percek vannak**. Ismeretes dolog, hogy a király hogy játszik érmekekkel. Nem volt nehéz dolog a **kissé fogyatékos elméjű királyt**, aki gyerekes játékokkal üzi el unalmát, megnyerni a háborúra. Európa leggyengébb fejedelme bele hagyta magát kergetni a leg-súlyosabb következményekkel járó elhatározásba. Egyébiránt az olasz társaságban a király következő jó mondását kolportálják: **Amikor a fiatal Garibaldi Peppino audiencián volt a királynál s rá akarta birni, hogy üzenje meg a háborút, III. Viktor Emánuel szerényen megjegyezte: „Csak én és a csészeiék akarjuk Ausztria ellen a háborút, mi pedig Olaszország becsületesebb embereivel szemben kisebbségben vagyunk. Nem gondolja ezredes ur!”**

Egy olasz ezred csufos futása.

Budapest, május 31. (Sajtószállítás jelentése.) Przemysltől északi és délnyugati fronton tegnap óta heves harcok vannak, ugy-szintén Przemysl-től délkeletre a Dnyeszterig húzódó területen is. Ezekben a harcokban kilátásaink határozottan kedvezőek. A Lubaczowka mellett a tegnapi nap esendben telt el, az oroszok nem támadtak többé. Stryjnél az oroszoknak néhány támpontját foglaltuk el s nagy veszteségeket okoztunk.

A délnyugati hadszíntéren egy alpini ezred támadást intézett Lazzareni helység ellen. Az ezredet, az olaszoknak súlyos veszteségeket okozva, futásra kényszerítették. Egyébként ezen a hadszíntéren jelentősebb események nem fordultak elő. (Miniszterelnökségi sajtóiroda.)

Éhség Olaszországban.

Genf, május 31. Ponteba-Studena és Pietros-Agliateban az éhség miatt forradalom tört ki. A község tagjai fenyegetések következtében menekülnek.

Az olasz királyné a háttérre készül.

Genf, május 31. Elene királyné — olasz lapok közlése szerint elvállalta a harcéri ambulancia fővédnöknői tisztségét és azt tervezik, hogy néhány hét múlva a királyné maga is el fog menni rövid időre a harc-terre.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!

Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

16700 korona államsegély a Lujza Otthonnak.

A Nőegylet hadikölcsön jegyzése.

A Biharmegyei Nőegylet választmánya vasárnap délután ülést tartott a Lujza Otthon nagytermében.

Örvendetes alkalomra jött össze ezuttal a választmány. Özv. Des Echerolles-Kruspér Sándorné szül. Gerliczy Stefánia bárónő, az egyesület nagyérdemű elnöknője, követve boldogemlékü elődje és édes anyja néhai báró Gerliczy Félixné nyomdokait, rövid elnöksége alatt is már annyit tett, annyit fáradozott a Nőegylet s ezzel kapcsolatban az Erzsébet árvaház és a Lujza Otthon érdekében, hogy nemcsak a tagok, de a társadalom halás elismerését kiérdemelte s elődje méltó utódjának bizonyult.

Ezuttal is újabb tanujelét adta a vezetésére bizott humánus intézmények iránti gondos szeretetének és fáradhatlan buzgalmának. Nagy és széleskörű befolyással, hathatós közbenjárásával kieszközölte, hogy király Ő Felsége a jótékonyállamsorsjáték jövedelméből 16700 koronát engedélyezett a Lujza Otthon javára.

Ezen adomány által a Nőegylet hathatós erőt nyer a Lujza Otthon tovább fejlesztésére.

Az ülésen jelen voltak: özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné elnöknő, özv. Buljovszky Józsefné, özv. Nagy Ödönné alelnöknők, Bócz Gézáné, Böszörményi Gézáné, özv. Géher Antalné, Lausch Károlyné, Laszky Árminné, Mezey Vilma, Niedermann Antalné, Sas Edéné, Somogyi Gézáné, Stark Róza, Vértessy Arnoldné, Böszörményi Géza titkár, dr. Góter Lambert számvizsgáló.

zv. Des Echerolles Kruspér Sándorné elnöknő megköszöni, hogy egyszerű összehívásra megjelentek a gyűlésre, amit örömmel lát. Második örvendetes dolog, amelyet bejelent a közgyűlésnek, egy leirat, amelyet a pénzügyminisztertől kapott és siet a választmányával közölni. Ő az elmúlt évben kérelmet adott be, hogy kir. Ő Felsége a m. kir. jótékonyállamsorsjáték jövedelméből részletesse az Erzsébet árvaházat és a Lujza Otthont. A pénzügyminiszter ur most arról értesíti leiratában az egyesületet, hogy Ő Felsége a sorsjáték jövedelméből egy harmincadrészt, vagyis 16700 koronát engedélyezett a Lujza Otthon javára.

Böszörményi Géza titkár felolvasta a pénzügyminiszter leiratát, amelyben az örvendetes hírt közölte az egyesülettel.

Elnöknő kifejezést adott halás köszönetének s indítványára dr. Teleszky János m. kir. pénzügyminiszternek jegyzőkönyvi halás köszönetet szavaztak s erről feliratban értesítik a minisztert.

Hadikölcsön-jegyzés.

Ezután az elnöknő hazafias hangon rámutatott a mai nehéz viszonyokra s indítványozta, hogy a Nőegylet a most kibocsátott 6 százalékos hadikölcsönből 15.000 koronát jegyezzen. Ez ugy a hazának, mint az egyesületnek hasznára lesz s az utóbbinak hazafias kötelessége is.

A szép és hazafias indítványt egyhangulag, lelkesedéssel elfogadták s a jegyzéssel az egyület vezetőségét megbízták.

Ezután új tagokat vettek fel s Vértessy Andorné indítványára az elnöknőnek a sorsjáték jövedelméből való részesedés körüli fáradozásáért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

Valami készül Szerbiában.

Fehér lobogók a szerb határon

Szerbiából hónapok óta semmi hír. Az az egy pár ágyulövés, amit a hadakozó seregek egymással váltanak, úgy látszik, csak olyan életjeladás. Komoly akció odalent egyáltalán nincs. Ott történni kell valaminek. Egy köztisztviselő, aki a múlt hetet a déli városokban töltötte, érdekes dolgokat ujságolt nekünk. Eszerint Ujvidéken tudvalevő dolog, hogy hadiállapot van és hogy a szerb repülőknél egyik kedvenc kiránduló helyük ez a város.

Annak idején a hatóságok a kellő óvintézkedéseket meg is tették, nehogy valami eltévedt repülő kárt tehessen. Azóta alig volt nap, melyen ne szerepelt volna a repülőgép motorja Ujvidék felett. A gépek azonban oly magasan járnak, hogy semmiféle eredményt nem érnek el. Ha pedig lejjebb ereszkednek, olyan pokoli hajsztát végeznek ágyúink a merész vállalkozó ellen, hogy a pilóta jobbnak látja egy-kettőre eltűnni a szerb oldalon. Nem is tudtak még eddig semmit sem elérni a repülők.

Péterváradon már oly megszokott dolog volt a repülőgép, hogy fel se vették. A polgári élet ép olyan most is, mint volt ezelőtt. A múlt héten kedden mégis sajátságos változás állott be. Sem Ujvidéken sem Pétervárad felett nem jelentek meg a repülők. Az embereknek szokatlan volt a zajnélküli levegő. Nyomban utnak indultak sokan a Száva partján, hogy átnézzenek a szerb oldalra is.

A kirándulók a legnagyobb meglepetéssel ujságolták visszatérésük alkalmával, hogy a szomszédéknál valami nagy dolog történt.

A házak fel voltak lobogóztatva, még pedig nem is szerb nemzeti színű, hanem fehér, békét hirdető zászlókkal. A sajátságos dolgok felett természetesen a kombinációk ezer és ezer változata indult meg. Sokan Szerbia örömét látták a fehér zászlókban azért, amiért Olaszország oly perfid módon megcsalta szövetségeseit.

Mások, akik ismerték az olaszoknak tett ígéreteket, amelyek érzékenyen esorbitják Szerbia érdekeit, arra következtettek a fehér zászlókból, hogy Szerbia nem akar hadat viselni saját érdekei ellen. Arra következtettek, hogy a fehér zászló Szerbiának a monarchiához való közeledését jelenti. Hogy Szerbiában tárgyalások folynak a monarchiához való jóviszony megteremtése érdekében. És ez a feltevés dominált is. Hogy a fehér zászlók békét jelentettek, azt különben az azóta elmaradt ágyulövések és elmaradt repülők is bizonyítják.

Szerbiára nézve mindenesetre sokkal előnyösebb volna és jövő állami életében beláthatatlan kedvező fejlődést jelentene, ha lerázná magáról az orosz igát és megszűnnék kulturálatlan eszköz lenni egy kapzsi nagyhatalom kezében, mely előbb-utóbb ugyis felémésztené. Lehetséges tehát, hogy sokan felébredtek Szerbiában és rájöttek arra, hogy nem Szentpétervárra vezet a haladás, a szabadság útja.

Hogy hogy áll ez a fontos dolog odaát, azt még nem lehet tudni. Tény, hogy a jövő Szerbia alapjai most készülnek, de hogy kö-

sziklára, vagy futóhomokra építik-e azt, az egyedül a szerb diplomatáktól függ.
Valami készül Szerbiában.

HADBAVONULNAK a premontrei tanárok

A „Nagyvárad“ vasárnapi számában a fenti cím alatt egy hazafias lendülettel és tulzó magasztalásokkal kezdődő cikk jelent meg, amely a végén — nem tudom — a tájékozatlanság — vagy e nagy időköz nem méltó rosszindulatu támadás mocsrába merült. A hazafias lendület tiszteletben tartásával elhárítjuk magunktól a meg nem érdemelt magasztalásokat s a tájékozatlanság felvilágosítása mellett kötelességteljesítésünk tudatában energikusan visszautasítjuk az esetleges rosszakaratu támadást.

A háboru folyamán a nagyvárad premontrei tanári karból hárman hivattak be katonai szolgálatra. Rédei Kornél dr az első mozgósítás alkalmával a déli harctérre került, majd seregtestének északra küldésével ő is Galiciában teljesítette december végéig hivatásbeli kötelességét, míg nagyfoku gyorsorvosi felgyógyulása után a déli operációs területhez tartozó Temesvárra nem helyezték. — Kravjanszky Mór dr azóta, hogy az első sebesültek Nagyváradra érkeztek, tanári elfoglaltsága mellett is buzgón fölkereste a szenvedő hősiüket s főképp a csaknem megértés nélkül álló lengyel és rutén katonáknak nyújtott lelki vigasztalást. November óta pedig mint kinevezett katonai lelkész látja el példás lelkiismeretességgel és odaadással a helybeli kórházak s főképpen a beteg-nyugvóállomás lelki gondozását. Faith Ágoston márc. elseje óta ugyancsak a déli operációs területhez tartozó Szabadkán teljesít, mint katonai lelkész, szolgálatot felebbvalóinak legteljesebb elismerése mellett. A behívottak egyike sem ejtett ki egy nehezelt szót sem behívása miatt.

S az itthonmaradottak? Egyik sem nélkülözhetetlenség címén maradt itthon, hanem fennálló törvényeink alapján s mindegyik örömmel fog a katonai szolgálatban is részt venni, ha arra ugyancsak fennálló törvényeink alapján behívást kap. Addig pedig, amíg idehaza marad, teljesíteni fogja minden erejével a reábizott kötelességeket, magára vállalja hadbavonult társainak munkáját is, mint azt az elmúlt tanévben tette, oktatni és nevelni fog a hazának jellemes, a multat megbecsülő, a jövőért nevelővel együtt dolgozó nemzedéket. S az odaadással végzett kötelességteljesítés után nyugodt lelkiismerettel és emelt fővel mondja . . . „Hazánk! megtettük mind, amivel tartozánk“.

Az ilyen fokozott munka után járó pihenést pedig ne irigyelje senki, mert az csak a következő, talán még nagyobb, munkához való erőgyűjtésre szolgál. De, ha a haza érdekei e szünetet is kívánják tőlünk, örömmel áldozatul adjuk ott, ahol tehetségeinknek és hivatásunknak megfelelőleg hazánk javát szolgálhatjuk.

Kovács J. Kandid,
prem. tanár.

x **Poloskairtó NOXIN** biztos szer.
Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákoszy-ut 7/B.

A németek jelentése.

Berlin, május 31. A nagy főhadiszállás jelenti:

Belga hadszintér.

Tegnap a franciák úgy Arrastól északra, mint Bois de Pretrében nagy erővel arcvonalunk áttörését kísérelték meg. Arrasnál az ellenség az utóbbi napokban árkszái útján közelebb jutott a Neuville rolineourt arcvonalhoz. E vonalon tehát vártuk a támadást, miután az ellenségnek minden kísérlete, hogy ettől északra állásainkból kiszorítson kudarcot vallott.

A támadás d. u. órák hosszat tartó tüzéségi előkészítés után be is következett és a rajnai és bajor ezredek vitézségének köszönhető, hogy az ellenség teljes vereségével végződött.

Veszteségeik rendkívül súlyosak. A Bois de Pretresben a franciáknak csak néhány elöretolt egyengén megszállott árokban sikerült előrenyomulniok.

Egyebekben az ellenséges támadás itt is megheiusult.

Ostendénél egy parti ütegünk lelőtt egy ellenséges repülőt. A dannerkirchi vasúti viaduktot tegnap tüzéségünk néhány lövéssel ismét szétrombolta, miután a franciáknak hónapokra terjedő munkával néhány nappal ezelőtt sikerült használhatóvá tenni.

Keleti hadszintér.

Nincs jelentős esemény.

Délkeleti hadszintér.

Przemysl körüli harcokban a német csapatok közelebb jutottak az északi és délkeleti arcvonalhoz. (Miniszter elnökség sajtóosztálya.)

Újra megkezdte működését a vegyvizsgáló állomás.

Erős megfigyelés alatt lesznek a katonai élelmiszer-szállítók.

— Saját tudósítónktól. —

Mikor a legnagyobb szükség lett volna a városi vegyvizsgáló állomás szakavatott működésére, mikor gombamódra szaporodtak el a különféle élelmiszeresalók, éppen abban az időtájt hívták be a katonasághoz dr Rosinger Arthurt a vegyvizsgáló állomás vezetőjét. A vezető eltávozásával természetesen megszűnt a vegyvizsgáló állomás működése is és a piacokon az élelmiszer vizsgálat csak a rendőrség, különösen Kolontáry János rendőrfogalmazó vállaira nehezedett.

Hosszas huza-vona után végre a miniszter új vegyész nevezett ki a városi vegyvizsgáló állomás vezetésére dr Szeberényi Béla személyében. Az új városi vegyész ismert ember már Nagyváradon, ő volt ugyanis az, aki a miniszter megbízásából berendezte a városi vegyvizsgáló állomást.

Dr Szeberényi Béla a kassai vegyvizsgáló állomás vezetője volt és innét jött Nagyváradra. Az új fővegyész e hó 25-én foglalta el hivatalát, tegnap pedig megkezdte munkáját Kolontáry János rendőrfogalmazó segítségével.

Az új fővegyész tegnap hajnalban 5 órakor kezdte meg a Szent László-téri piacou a vizsgálatot. Először a tejneműeket; a tejet, a tejfelt, vaját vizsgálta meg. Örömmel konstátálta a fővegyész, hogy egy-két esetet leszámítva egyáltalában nem fordult elő hamisítás a tejneműekben.

A vizsgálat folyamán az új fővegyész megvizsgálta a piacon levő összes tejneműeket. A fővegyész egészen reggel 8 óráig folytatta a vizsgálatot.

A jövő héten sorra kerül a többi élelmiszereknek a megvizsgálása, a borsó, a bab,

a paprika stb. Azonkívül egy legújabb miniszteri rendelet értelmében a fővegyész különös gondját fogja képezni a kórházi élelmiszer szállítók feletti felügyelet, ami által az intéző körök a visszaéléseknek akarják útját állani.

Dr Szeberényi most minden erejével azon van, hogy a még fennálló mizériákat a piacon és általában a lakosság élelmezése terén végképen megszüntesse.

Az olasz hitszegés és a hadikölcsön.

Mindenünnen hírét kapjuk annak, hogy az olasz támadásra adott válaszképpen az eddig tett jegyzéseket hazafias lelkesedéssel jelentékenyen felemelik. Jó példával előljárnak e tekintetben az egyházak és a papság, jelölve annak, hogy a súlyosan megsértett erkölcs egyházi körökben keltette a legnagyobb felháborodást.

A felemelt jegyzések közül megemlítjük: Rada István dr. pápai prelátnak az előző 100.000 koronán felül 40.000, Reiner Gyula apátkanonok az előző 40.000 koronán felül 15.000, Adám Iván apátkanonok az előző 10.000 koronán felül 10.300, az Angol kasszonyok veszprémi zárdája az előző 12.000 koronán felül 14.000 koronát jegyeztek a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Banknál. — A veszprémi káptalan az eddig jegyzett 1.000.000 koronán felül az olasz háborúra való tekintettel további 500.000 koronát jegyzett. Batthyány Vilmos nyitrai püspöke a székeskáptalannal együtt az eddig jegyzett 600.000 koronán felül pótlólag 150.000 koronát jegyzett.

A Rimamurányi—Salgótarjáni Vasmű Szövetkezési Társaság, tekintettel az olasz háborúra, hadikölcsön jegyzését egy millió koronáról 2.000.000 koronára emelte fel.

Fellner Henrik a Leipziger Vilmos cég tulajdonosa, a már korábban a második hadikölcsönre jegyzett 500.000 koronán felül további 200.000 koronát jegyzett.

Az O. M. K. E. ben az ország nevezetesebb gabonakereskedelmi géopontjainak s a vidéki fiókoknak képviselői népes értekezletén Sándor Pál elnök megnyitó beszédében megemlékezett az olasz hitszegők által előállított helyzetről s felhívta a kereskedőket, hogy az egész országban tegyenek meg mindent a hadikölcsön jegyzése érdekében.

Az eredetileg megállapított jegyzési idő utolsó két napjának fényes jegyzési eredménye után a meghosszabbított jegyzési időtartam első napjaiban legalább átmenevileg a jegyzések erős megesappanása volt várható. A csütörtöki és pénteki jegyzésekről eddig beérkezett jelentések azonban örövendetesen tanúsítják, hogy a jegyzések nem esőkönöz lelkesedéssel és országoserte lankadatlan készséggel folytak, ami a jegyzések végső eredményét illetőleg a legszebb reményekre jogosít.

A Magyar Általános Hitelbank egyik morvaországi ügyfelétől a következő szövegű sürgönyt kapta: „Az olasz hadüzenet alkalmából kérem, jegyezzenek részemre további 50.000 korona 5 és fél százalékos magyar hadikölcsönt. Sziveskedjenek ezen 50.000 koronából 5000 koronát azonnal a honvédelmi miniszteriumnak átadni, hogy az a Przemyslbe most legelőször bevonuló honvédsapat parancsnokságának rendelkezésére bocsátassák, 2500 koronát pedig, mint első hozzájárulását egy oly alap javára fordítani, mely a hősiességük dacára önhibájukon kívül hadifogságba jutott hős honvédek és családjaik érdekeit szolgálják. Az összeget e megjelöléssel kérem továbbítani: „Egy a

hős magyar honvédek iránt csodálattal el-telt osztrák állampolgár alapítványa hálájának szerény jelöl.”

A községek védekezése a napszámuzsorások ellen.

A székelyhidi járás mozgalmá.

Igen érdekes és fölötte jelentőségteljes mozgalmat lehet tapasztalni pár hét óta a székelyhidi járásban. Az ottani hatóságok az eddigi tapasztalatok alapján arra a meggyőződésre jutottak, hogy az aratás tartama alatt a napszámuzsorások oly horribilis munkabéreket fognak követelni, ami egyáltalán nem áll arányban sem a körülményekkel sem a teljesített munkával. De nagy ki-batással lenne magára a terményre is, amennyiben hiába ígérkezik bőséges termés, a rendkívüli magas munkáltatási bé, napszám, stb. annyira fel emelné a termény árát, hogy egy ostromlott várban sem volna magasabb ára.

A székelyhidi járás hatóságai igen praktikus módon akarnak védekezni a napszámuzsorások túl kapásaival szemben. Egyszerűen hatósági uton állapítják meg a napszám bért s atnál többet nem szabad kérni senkinek. Az ilyen első határozat tegnap érkezett be az alispáni hivatalhoz, még pedig Nagyléta község előljárástól.

A határozat minden körülményt figyelembe vett s annak gondos mérlegelése után állapította meg a napszámokat.

E szerint egy férfi napszáma élelemmel együtt napi 2 korona 40 fillér lehet, élelem nélkül 4 korona. A női napszám élelemmel 1 korona 80 fillér, élelem nélkül 3 korona. Ez a napszám aratásig lenna érvényes. Aratás alatt egy napszámuzsoró bére egy hold föld munkálatainál 15 korona. A kaszás napszám 5, a marokszedő napszám 4 koronánál magasabb nem lehet.

A község szabályozni akarja a cséplőgéptulajdonosok esetleges tulkapásait is. Az idén pedig épen a cséplőgéptulajdonosok fogják az aratás legfőbb és legtöbb munkáját végezteni, mert a lóállomány hiánya folytán sokkal nagyobb mértékben lesz igénybe véve a cséplőgép, mint az előző években. Nehogy azonban a cséplőgéptulajdonosok kihasználják ezt a szorult helyzetet, az előljárást a cséplési részt 9 és fél százalék maximális mennyiségben állapította meg.

Fontos jelentőségű és minden esetre következményekkel járó a község határozata azért is, mert az előljárást eltalálta a kellő időt, amikor azt meg kellett hoznia. Az ide-haza maradt néhány napszámuzsoró járó ember és asszony meg leány ugyanis valóságos veszélyeztetés a jövő évi termést. Hogy nem ment volna simán az aratás és nehéz aranyakkal kellett volna megfizetni minden kaszasuhintást azt legjobban bizonyítják maguk a napszámuzsorók. Most ugyanis mikor a gazdák meg akarták kötni az aratási szerződéseket, egyszerűen hallani sem akartak a szerződésről. Nyilván azért, hogy szabadon maradva módjukban álljon a napszámot állandóan emelni. A hatósági napszám megállapítása természetesen elejét veszi minden napszámuzsoró spekulációnak.

Nagyon helyén való volna, hogy az olyan községekben, ahol napszámuzsoróhiány mutatkozik, vagy ahol a napszámuzsorók uzsorabért követelnek, a községek előljárási maguk kérésnek foglyokat és azokkal végeztetnék az aratást. Ez olcsóbb és sokkal gyorsabb munka is volna.

A székelyhidi járás főszolgabírója a nagyléti határozatot kedvező véleménnyel terjesztette be az alispáni hivatalhoz. Üdvös volna, ha más községek is követnék Nagyléta példáját.

..HIREK..

* **Ferenc Szalvator kitüntetése.** A király *Ferenc Szalvator* kir. hercegnek, mint az önkéntes egészségápolás főfelügyelője és mint a Vörös Kereszt helyettes védnöke, a háboru eleje óta különös kezdeményezéssel és céltudatos, hasznos működéssel kiváló teljesítményeit és példát adó hasznos munkálkodásait méltányolva, dicséret elismerését fejezte ki.

* **Az új kanonokok installációja.** A nemrég kinevezett *Brém Lőrinc* kanonok, püspöki irodaigazgató és *Szebeny Gyula* tb. kanonok váradszöllősi esperes-plebános kanonoki installációja holnap, szerdán d. e. 10 órakor lesz a székes egyházban. Ugyanekkor installálják a többi sorozatos előléptetett kanonokokat is.

* **A kinevezés halál után.** A hivatalos lap közli, hogy a király a nemrég elhalt *Kappel György* szolgálaton kívüli viszonybeli főhadnagyot, a nagyváradi főreáliskola tanárát, századosná nevezte ki.

* **Katonai kitüntetések.** A király az ellenség előtt elesett *Meschdörfer Gusztáv* 101. gy. e.-beli őrnagynak az ellenség előtt tanúsított vitéz és eredményteljes magatartásának elismeréséül a vaskorona rend hadidiszitményes III. osztályát, *Bázel Aurél* 37. gy. e.-beli őrnagynak, *Muntyan Sándor* 101. gy. e. bel. nyugállománybeli századosnak, a 4. honv. gy. e. bel. *Falk Ferenc* századosnak, *Bánfi Lajos* és *Szmodis Jenő* főhadnagyoknak, azonkívül del *Fabro Alfréd* vezérkarhoz beosztott 9. huszárezredbeli századosnak, a 20. honvéd gyaloghadosztálynál, a hadidiszitményes III. oszt. katonai érdemkeresztet adományozta. Továbbá megparancsolta, hogy érkeserüi *Balogh Barna* 4. honvéd gy. e. bel. alezredesnek, *Fritsch Károly* 101. gy. e.-beli főhadnagy, *Kemény Béla* 19. táb. tüzér e. bel. a 7. hadtest parancsnoksághoz beosztott tart. főhadnagy, *Laczegeyi Zoltán* 17. honv. gy. e. nél beosztott 101. gy. e.-beli főhadnagy és *Mérő Bernát* 4. honv. gy. e.-beli tart. hadnagy a legfelsőbb dicséret elismerés előszőr, *Zurek Károly* 70. gy. e. bel. századosnak pedig ujjolag tudtul adassék.

* **Üzenet Ázsiából.** Hofmeister Nándor a 4. honvédgyalogezred századosa körülbelül négy hónappal ezelőtt orosz fogságba került. Egyszer már jött róla hír Románián keresztül. Most legújában az ázsiai Ufa kormányzóság fővárosából Ufából irt haza feleségének a hadifogoly százados. Leveleiben megírja a százados, hogy eléggé jól érzi magát. Hetenkint kétszer sétálhat a felfvárosban.

* **Fetzer József gyásza.** Mély gyász sújtotta *Fetzer József* papnevelőintézeti lelkiigazgató, kinevezett sarvasi plebánost. Édesatyja *Fetzer Antal* élete 60-ik évében e hó 28 án Tasnádon váratlanul elhunyt. Temetése e hó 30 án, d. u. fél 5-kor volt Tasnádon. Az elhunytat gyermekei, unokái és nagyszámu rokonság gyászolja.

* **Az ujjfalusi országos vásár.** A kereskedelmi miniszter tegnap tudatta Biharvármegyével, hogy Berettyóujfalunak megengedte, hogy az április 14. és 15-én elmaradt országos vásárt június 24-én tartsa meg.

*** Fetszer Antal gyászja.** A Szent Vince-intézetben hosszas szenvedés után e hó 29-én meghalt Glatz Mariska okleveles óvónő 21 éves korában. Az elhunyt unokahuga volt Fetszer Antal győri püspöknek, akinek nővére az elhunyt fiatal leány édesanyja volt. A fiatal óvónő egészen árva volt, szülei már évekkal ezelőtt meghaltak. Temetése tegnap délután volt a Szent Vince-intézetben. A temetési szertartást dr. Vucskics Gyula kanonok végezte segédlettel. A temetésre megérkezett Fetszer Antal megyéspüspök is. A temetésen jelen volt a helybeli papság számos tagja s diszes közönség, az irgalmas nővérek és a zárda növendékei. A temetési szertartás végén a koporsót fehérbe öltözött leányok vitték a diszes fehér, üveges gyászkocsiig, s azon elhelyezve megindult a gyászmenet. A koporsót vivő gyászkocsi előtt és oldalt fehérbeöltözött leánykák kísérték a koporsót. A fehér fátyolos leánykák kísérete meghatóvá tette a gyászmenetet. A virágokkal borított koporsón a Mária-jelvény volt elhelyezve. A diszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetkezési vállalata rendezte. A gyászestéről a család a következő gyászjelentést adta ki:

Hagen János és neje Glatz Erzsébet, gyermekei: János, Antal és Mariska, Kovács Károly és neje Glatz Veronka fiuk Pistuka, Glatz Mihály, özv. Szabados Pálné szül. Fetszer Mária, özv. Kinczel Jánosné szül. Fetszer Ilona, Fetszer Antal győri püspök, nagynénjei és nagybátyja, özv. Glatz Antalné nagynénje és számos rokonok nevében legmélyebb fájdalommal tudatják a felejthetetlen jó testvér, sógornő, nagynéne, unokahug és rokon Glatz Mariska okleveles óvónőnek f. hó 29-én esti 6 órakor hosszas szenvedés és a Szentségek többszöri ájtatos felvétele után életének 21-ik évében történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai f. hó 31-én d. u. fél 5 órakor fognak Nogáll-utcai Szent-Vince intézetben a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise áldozat pedig f. hó 31-én d. e. 9 órakor fog a Szent Vince kápolnában az Egek Urának bemutatni. Nagyvárad, 1915. május 30. Nyugodj békében! Emléked szívünkben örökké élni fog!

*** A Nagyváradai Zeneiskola növendékei az Orsz. Magy. kir. Zeneakadémián.** A „Nagyváradai Zeneiskola” nyolc növendéke vizsgázott szép sikerrel az orsz. zeneakadémián. A vizsgázó növendékek, kik részben Fischer Ervin, részben F. Szalay Stefánia okleveles zeneanár növendékei, a következők: Kardos Magda, Weisz Rózi (I. előkészítő oszt.), Schwarz Gizi (III. elők. oszt.), Acél Ilona, Leipnik Erzsébet, Waldmann Erzsébet (I. akadémiai oszt.), Perlesz Vilma és Váradi Stefi (II. akadémiai oszt.).

*** Bánya-vasut Reichl Henrik szénbányáján.** A kereskedelmi miniszter tegnap értesítette Fráter Barnabás alispánt, hogy Reichl Henrik mérnök kérésére megengedte, hogy az almamezői bánya-telepen bánya-vasutat építhessen. Az új vasut, mely kétségtelen jele a csak most megnyílt szénbánya szép jövőjének, a belényes-vasközi vasut 151-80. számú szelvényéből fog kiágazni. A vasut közigazgatási bejárását a miniszter június 10-re tűzte ki.

*** Az Eternit Művek** Hatschek Lajos cég a második hadikölesőre ismét egy millió koronát jegyzett. E vállalat tehát az első hadikölesőre történt ugyancsak egy millió koronás jegyzésével együtt, immár összesen két millió koronával részesedik a hadikölesőben.

*** Adományok a Vörös-Kereszt Jobbkéz osztályának.** A Vörös-Kereszt Jobbkéz és fehérenemű osztálya következő adományokat és köszönő levelet kapta:

Oláry Gyuláné 18 korona oszonnára, ref. leányiskola Mezőgyán tépés.

Mertz Nándor 20 panama utánzat káplap a tombolára. Ujvárosy községi polgári leányiskola növendékei Beleznay Antalné által 80 drb tombola-tárgy.

„Sursum corda” Emléklapokat készített Kőszeghy Andy. Hálásan köszönjük mindezt és kérjük a közönség további jóságos támogatását.

A hadapródiskolai hadikórház következő köszönő levelet intézte Pally Lajos urnához:

Honvéd Hadapródiskolai hadikórház Nagyváradon.

Pally Lajosné urnó Önagysága, mint a Vörös-Kereszt Jobbkéz osztályának veze tője.

Nagyvárad, 1915. évi május hó 27-én.

Helyben.

Mélyen tisztelt Nagyságos Asszonyom!

A Nagyságod vezetése alatt lévő Vörös-Kereszt „Jobbkéz” osztálya betegeinknek a pünkösdi ünnepén is házioltárhoz hasonlóvá varázsolta kórházunkat adományával.

Kérem méltóztassék ezért hős fiaink nevében is kifejezett hálás köszönetemet elfogadni és az illető urnók előtt is tolmácsolni.

Hazafias kiváló tisztelettel: a Hadapródiskola Hadikórház parancsnoka:

Dr Kovács.

*** Csizmadia és a cipész, az mindegy.** A cipész és a csizmadia eddig úgy nézett egymásra, mint békében a baka, meg a huszár. Hiába volt mind a kettő katoná, azért egyik a másikat lenézte. Így volt a csizmadia meg a cipész is. A cipész és a csizmadia az ipar törvényben is két különböző iparágban van feltüntetve és ha valaki cipész iparú váltott igazolványt, az nem nevezhette magát csizmadianak, mert ahhoz csizmadia ipar is kellett. De azért a cipész, ha csizmát rendeltek nála, ép úgy megcsinálta, mint a csizmadia a cipőt. Most aztán vége van a különbségnek. Tegnap ugyanis a kereskedelmi minisztertől rendelt érkezett Fráter Barnabás alispánhoz, a melyben a két iparág közti különbséget megszünteti a miniszter. A rendelet értelmében tehát a jövőben elegendő a cipész ipar a csizmadiasághoz és a csizmadia ipar a cipész ipar folytatásához is.

*** Butorozott szobák** modern berendezéssel hosszabb vagy rövidebb időre. Nagy Sándor utca 4.

*** A második hadi kölcsön.** Az O. K. H. kötelekbe tartozó Nagyváradai Ipartestületi Hitelszövetkezet (Mezey Mihály u. 4. sz.) ezúton kéri fel úgy saját tagjait, mint Nagyvárad város és Biharvármegye t. Közönségét, hogy az új kibocsátású 5 $\frac{1}{2}$ és 6% os hadi kölcsön kötvényeket nála jegyezni sziveskedjenek. A hazafias kötelesség érzete indította ezen intézetet egyben arra is, hogy a nála elhelyezett takaréki betéteket a hadi kölcsön kötvény jegyezhetése céljából korlátlanul bocsátja a betevő rendelkezésére.

*** Kiadó** a Nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara épületében (Teleki-u. 11.) egy garçon lakás és az alagsorban egy műhelyhelyiség, azonnal.

x Négy szoba és előszobából álló lakás, irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a házmesternél. Szent János-utca 3. szám.

*** Három szobás utcai lakások** a város központjában, I. és II. emeleten előnyös bér mellett kiadók, a Biharvármegyei Takarékpénztárnál, Kossuth-utca 3. sz.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

*** Nagyvárad és vidéki gyengélkedő katonasághoz** küldők figyelmében, óvakodjanak a hamisított konyakoktól és boroktól. Ajánlok valódi konyakot, bort, likőrt, rumot, szilvóriumot, seprőt, boroviczkát. Egy nagy üveg valódi konyak 3 korona. Hárterre szállítok 35 dekás posta dobozokat és 5 kilós posta ládákat ingyen csomaglással. Valódi Suchard kakao $\frac{1}{4}$ kiló 1.90 Szardínia nagy doboz 80 fillér. Szalámi, lipői turó, málnaszörp, cukorkák nagyban árak mellett. Ostsé, fillé, ruszlik és sóshering külön halosztályamban kaphatók. Vigyázat! Aszódi 8-féle zamatu pörkölt kávéi izre és zamatra utánozhatatlan. Aszódi Kossuth-utca és Rákóczi-ut.

x Szeplő-májfolt ellen megbecsülhetetlen az YPO krém és szappan, mely eltünteti a ráncokat, mittessereket, bővrösséget és pattanásokat, ára: 1 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy palota Telefon: 13-02.

x A Nagyváradai takarékpénztár értesíti ügyfeleit, akik hadiköleső kötvényeket jegyeztek, hogy az összes szabad és zárolt kötvények megérkeztek és a kiadott elismervények ellenében átvehetők.

x Mindennemű molyirtó szerek és fertőtlenítő cikkek legolesőbban beszerezhetők, Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

*** Dusafalva** község határában 300 kis hold legelő bérbeadó. Értekezni lehet a Polgári Takarékpénztárnál Nagyváradon.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbanknál.

*** Forolin** biztos és gyors hatású háziszser kéz- és lábizzadás ellen üdit! szagtalan! nem zsíros! nem ragad! Ára 1 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy palota.

x Kiadó lakások. Ósi-tér 14. szám alatt két üzicthelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzicthelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

*** Ingatlan eladás.** Nagytelek-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtekinthetők Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

..TANÜGY..

Évzáró vizsgálatok az ujvárosi róm. kath. fiu iskolában. Az ujvárosi róm. kath. elemi fiu iskolában az évzáró vizsgálatok következő sorrendben fognak megtartatni:

8 án, kedden d. e. 8-10-ig I. o., 10-12 II. o., d. u. 3 órakor magánvizsgálatok. 9 én szerdán d. e. 8-10-ig III. o., 10-12-ig a IV. o. Délután 3 órakor tornavizsgálat, melyekre a szülőket és érdeklődőket szívesen látja az iskola tantestülete.

Legújabb táviratok.

Az ellenzék vezérei a királynál

Budapest, május 31. (Saj. tud.) A Magyar Hirlap értesülése szerint a király meghívta kihallgatásra a magyar ellenzék vezéreit. Andrassy Gyula még a délután folyamán Bécsbe utazott és holnap jelenik meg a királynál kihallgatáson. Apponyi pénteken, Zichy szombaton utazik Bécsbe.

Budapest, május 31. (Saját tud.) Az ellenzéki vezérek kihallgatására vonatkozólag Apponyi Albert grófhhoz közel álló politikus a következőket mondta:

— Miután a háborúra való tekintettel az ellenzék a parlamentben nem fejezhette ki álláspontját úgy, ahogy azt akarta, az ellenzék vezérei kötelességüknek tartják azt a legilletékesebb faktor előtt megtenni.

Budapest, május 31. (Saját tud.) A Budapesti Hirlap szerint úgy, mint más országokban Magyarországon is szó volt arról, hogy koncentrációs kabinetet alakítsanak, melyben minden párt képviselve lett volna. A koncentrációs kabinet egyrészt a nemzet szolidaritásának dokumentálására, másrészt a felelősség egyenlő viselése tekintetéből lett volna kívánatos. A dolog abban maradt. Sem fent, sem lent, nem találták alkalmasnak a koncentrációs kabinet eszméjét. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy a király meghallgassa az ellenzék vezéreinek véleményét. A Budapesti Hirlap hangsúlyozza, hogy a kihallgatás bizonyítja legjobban az ország megnyugtató helyzetét, mert hiszen az audencia épen Tisza ajánlatára történik.

IRODALOM

Religió. Hittudományi és bölcseleti folyóirat. Megjelenik minden hónap közepén, július és augusztus kivételével. Előfizetési ára egy évre 12 korona, szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX. Mátyás-u 18. szám alatt van. A legutóbb megjelent füzet tartalma a következő: Az egyház és a béke. Ackermann Kálmán. Lelkipásztorok és háborús időkben. Dr. Tóth Tihamér. A létnek formái. Dr. Trikal József. Dr. Kuncz Ferenc: Hitvédelmi közlemények. Mátrai Győző. Görényi Jenő által fordított művek: 1. Reffo Jenő: az utolsó ítélet és a világ vége. 2. A menyország. 3. M. Louvet: A tisztítóhely. 4. Bautz József: a pokol. Ismerteti dr. Gere Gábor. Ungnad: Babylonische Briefe aus der Zeit der Hammurapi-Dynastie. Dr. Radvány József. Bavink: Allgemeine Ergebnisse und Probleme der Naturwissenschaft. Hudyma Emil. Alapvető és ágazatos hittani szakszemle. Dr. Wiedermann Károly. A római Szent Tamás Akadémia megnyitása dr. S. S. Am Horváth alaptól jutalmazott művekről. Állítsuk fel templomi könyvestáblákat. Dr. Robitsek Ferenc. Rovatok. Mindenféle.

Uj idők. Az Uj idők legújabb számában ott találjuk az olasz háború színterének két pontos térképét. A többi kép közül fel- emlíjük az U 5. hadihajóról készült fényképfelvételt, továbbá képet a 42 cm.-es lövegek hatásáról, valamint egész sorozat fotográfiát a Dardanellák ostromáról. A lap szövegrészében ott találjuk Szomaházy István Meseváros című regényét, Bársony István Este az erdőben című leírását. Cikket irtak még Náday Pál a testi nevelésről, Kertész Miksa Az asszony és a bűne címmel. Verset Lampért Géza és Jögrné Draskóczy Ilma irtak. Az előfizetési díja negyedévre öt, fél- évre tíz, egész évre pedig husz korona.

IGAZSÁG- SZOLGÁLTATÁS

Herczegh Sándort a tábla is elítélte. A kir. tábla tegnap tárgyalta dr. Herczegh Sándor nagyszalontai ügyvéd bünpertét. Az ügyvéd elszikkasztotta megbízójának, egy fővárosi ügyvédnek a pénzét, körülbelül 600 koronát. Emiatt került a múlt hónapban a kir. törvényszék elé, amely szikkasztás miatt elítélte 6 havi börtönre. Az ítélet ellen az elítélt ügyvéd felebezett és így került az ügy a kir. tábla elé, amely tegnap Böhm Jenő kir. táblabíró előadásában tárgyalta a bünpert. A kir. tábla rövid tanácskozás után a kir. törvényszék ítéletét helyben hagyta.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

Meghívás

a „Nagyvárad-Belényes-vaskóhi vasut részvénytársaság“ részvényeseinek 1915. évi június hó 15-én d. e. 1/2 10 órakor, Nagyváradon a Nagyvárad városi vasut helyiségeiben (Vár-tér 2. sz.) tartandó

évi rendes közgyűlésére.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése az 1914. évi működéséről és az üzlet eredményéről.
2. Az 1914. évről felállított zárószámok előterjesztése, a mérleg megállapítása és javaslat az üzleti nyereség hováfordítására iránt.
3. A felügyelő-bizottság jelentése az 1914. évi ügykezelés, számadás és mérleg megvizsgálásáról, valamint az igazgatóságnak az üzleti felesleg hováfordítására vonatkozó indítványáról, továbbá az igazgatóság és felügyelőbizottság részére a felmentvény megadása iránti javaslat.
4. Alapszabályok módosítása.
5. Igazgatóság választása.
6. A felügyelő-bizottsági 3. rendes és 1. póttagnak egy évre megválasztása.
7. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság díjazásának megállapítása.

Nagyvárad, 1915. május hó.

Az igazgatóság.

A közgyűlésen minden részvényest a birtokában levő minden egy darab részvény után egy szavazat illeti meg. Azon részvényesek, kik a közgyűlésen személyesen vagy képviselőik által résztvenni kívánnak, tartoznak részvényeiket vagy élvezeti jegyeiket még le nem járt szelvényeikkel együtt két nappal a közgyűlés megtartására kitűzött határnap előtt a társaság hivatalos helyiségében Nagyváradon (Vár tér 2. sz.) vagy a nagyvárad latin szertartású püspökségnél Nagyváradon, vagy a nagyvárad latin szertartású káptalanánál Nagyváradon, vagy végül a „Magyar vasuti forgalmi részvénytársaság“-nál Budapesten (V. Sas-utca 1. sz.) letenni. A letett részvényekről elismervény adatik, mely a közgyűlésen való részvételre igazolásul szolgál.

Mérleg.

Vagyon: Vasutépítési számla: 7.000.000 K. Tartalékalap értékpapirjai: 600.800 K. Külön tartalékalap értékpapirjai: 48.500 K. Uj beruházások: 494.613.05 K. Biztosítéki érték-papírok: 65.000 K. Adósok: 175.740.79 K. Folyószámla követelések: 140.953.46 K. Összesen: 8.525.607.30 K.

Teher: Törzsrészvénytőkeszámla 2.400.000 K. Elsőbbségi részvénytőkeszámla 4.457.800 K. Kisorsolt elsőbbségi részvénytőkeszámla 142.200 K. Tartalékalap: 600.800 K. Külön tartalékalap: 65.269.87 K. Kőbányaértékleírásai tartalék: 110.000 K. Törzsrészvény befizetések: 5.150.80 K. Beváltatlan elsőbbségi részvény számla: 10.200 K. Fel nem vett törzsrészvényosztalék: 9.694 K. Hitelezők számla: 180.990.68 K. Atmeneti számla: 202.689.60 K. Biztosítékok: 65.000 K. Nyereség egyenlegül: 269.812.35 K. Összesen: 8.525.607.30 K.

Nyereség és veszteség számla.

Tartozik: Igazgatási költségek: 49.467.84 K. Adók és illetékek: 6.774.20 K. Hadsegélyezési adományok: 50.000 K. Különféle kiadások: 7.397.88 K. Kőbányai gépberendezések értékesítése: 8.000 K. Kisorsolt elsőbbségi részvények beváltására: 10.200 K. Kamatok: 18.378.03 K. Kiegészítő adó-tartozás: 35.000 K. Nyereség egyenlegül: 269.812.35 K. Összesen: 455.030.30 K.

Követel: Nyereségáthozat az 1913. évről: 2.502.88 K. Üzleti felelő: 431.792.53 K. Különféle bevételek: 20.734.89 K. Összesen: 455.030.30 K.

Nagyvárad, 1914. évi december 31-én.

Az igazgatóság.

Tisztelt Közgyűlés!

Tisztelettel jelentjük, hogy az 1914. évre vonatkozó társasági üzletkezelést, könyvvitelt, valamint a mérleget és számadásokat a kereskedelmi törvény és alapszabályok értelmében megvizsgálván, megállapítottuk, hogy azok az 1914. évi december 31-iki állapotra vonatkozó felvételekkel teljesen egyeznek, a minden tekintetben helyesek és szabályszerűek, minélfogva az igazgatóságnak a nyereség felosztására vonatkozó javaslatához hozzájárulunk és kérjük, hogy úgy magunknak, mint az igazgatóságnak a felmentvényt megadni méltóztassék. Nagyvárad, 1915. évi május hóban.

A felügyelő bizottság:

Szekula Gyula s. k., Középpessy Kálmán s. k.,
Dr. Horváth Ödön s. k.

Katonai ruhákat

az összes fegyvernemek részére, a mat árakon alul előírás szerint és gyorsan készít Darabont Gy. és Tsa elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövet különlegességek, iltöny és téli kabátokra felöltőkre állandóan raktáron. Nagyvárad, Szilágyi-Dezsa-u 6. Szenenfeld palota. Telefon 980. szám.

Meghívó.

A Magyarcsékei Takarékpénztár Részvénytársaság

az 1915. év június hó 17-én délelőtt 10 órakor az intézet üzlethelyiségében

V. évi rendes közgyűlését

tartja, melyre a t. részvényesek tisztelettel meghívotnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése a lefolyt üzlet-évről.
2. Zárszámadások beterjesztése, a felmentvény megadása.
3. Nyereség felosztása feletti határozat.
4. Egyéb indítványok.

Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése, valamint az évi mérleg 8 nappal a közgyűlés előtt az intézet helyiségében a hivatalos órák alatt bárki által megtekinthető.

TARTOZIK

Mérleg-számla.

KÖVETEL

V A G Y O N	Korona	f.
Pénztár készlet	309	29
Váltó kölcsön 798446.85		
Kezességi kölcsön 7423.02		
Jelzálog kölcsön 461.50	806331	37
Pénzügyintézeteknél követelésünk	16674	46
Értékpapír	30600	—
Folyószámlán	8276	45
Ingatlan	2839	44
	865031	01

T E H E R	Korona	f.
Részvénytőke	200000	—
Tartalékalap*	31000	—
Fel nem vett osztalék	402	—
Hitelezők	26668	—
Betét	78864	98
Visszváltó	511987	50
Betétkamat adó	619	13
Átmeneti kamatok egyenlege	10958	—
Nyereség áthozat a múlt évről 610.86		
Ez évi tiszta nyereség 3920.54	4531	40
	865031	01

* Ez évi hozzájárulással K 34392.—

TARTOZIK

Eredmény-számla.

KÖVETEL

V E S Z T E S É G	Korona	f.
Visszleszámítás, betét és egyéb kamatok	38702	98
Házbér	1250	—
Tiszti fizetés, napibiztosi díj, üzleti költség, könyv és nyomtatvány	12851	95
Állami és községi adó, illeték és betétkamat adó	6799	38
Leírás a váltó kölcsönből	13515	05
Nyereség áthozat a múlt évről 610.86		
Ez évi tisztanyereség 3920.54	4531	40
	77650	76

N Y E R E S É G	Korona	f.
Nyereség áthozat a múlt évről	610	86
Váltó, kezesség, jelzálogkölcsön és értékpapír kamat	77039	90
	77650	76

Magyarcséke, 1914. december hó 31-én.

Ritter Ernő,
ügyv. főkönyvelő, hadban.

Jancsó Emil,
penztáros.

A Z I G A Z G A T Ó S Á G:

A F E L Ü G Y E L Ő - B I Z O T T S Á G:

- Korda Andor, elnök.
Ritter Hermann, vezérigazgató.
Dr. Halász Elemér,
Cartisiu Vasul,
Mayer Samu,
Klosz Antal
Heller Emil hadban.
Ternyei Ármin,
Dr. Borha Jenő,
Dr. Jakob János, hadban
Popa Mihály,

- Dr. Sebő Mihály, elnök.
Sürger Bertalan,
Lovasi Márk,
Fabricius Dezső,
Klein Adolf.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.
16077—1915 szám.

Hirdetmény.

A magyar királyi honvédelmi miniszter urnak 124831/20 b. 1915 számú rendelete értelmében közhírré teszem, hogy nevezett miniszter ur a hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII. t. éz. 24. és 27. §-ai alapján a következőket rendelte el:

1. §. A malátagyáraknak és sörgyáraknak a m. kir. ministerium M. E. 1692/1915 számú rendelete értelmében bejelentendő 1915. évi május hó 23 iki maláta készleteiből egy ötöd részt ezennel hadicélokra igénybevetteknek jelentem ki. Az igénybe vett készleteket akár megtörtént bejelentésük, akár nem, a birtokos 1915. évi május hó 23 tól kezdve el nem idegenítheti és fel nem dolgozhatja és azokkal más módon sem rendelkezhetik.

2. §. A birtokos az igénybevett készleteket a katonai igazgatás részére való tényleges átvételük időpontjáig megőrizni köteles.

Az igénybevett készletek, amennyiben szakértői megállapítás szerint hadicélokra alkalmasak, a katonai igazgatás által: métermázsánként 90 korona térítés ellenében átfognak vétetni.

Ez az ár magában foglalja ugy azokat a költségeket, a melyek az árunak elszállítása időpontjáig annak raktározásából és kezeléséből származnak, valamint a rakodó álmához való szállítás költségeit is.

3. §. Az igénybevett, de a szakértői megvizsgálás alkalmával hadicélokra alkalmasnak nem talált készletért a birtokosnak, a bejelentés napjától addig az időpontig, amelyben a készlet szabad rendelkezésére bocsátatik, minden napra jár térítés a mely a megállapítandó becsérték évi 9% ának alapul vételével számítandó ki,

4. §. Ha a készletet 1915. évi augusztus hó 15-ig végleg át nem veszik, a birtokos a készlettel szabadon rendelkezhetik.

Ebben az esetben a birtokosnak erre az időre a 3. §-ban meghatározott térítés jár.

5. §. Aki az igénybevett készletet, vagy annak egy részét a jelen rendelet ellenére elidegeníti vagy feldolgozza, vagy pedig azal a jelen rendelet ellenére más módon rendelkezik, — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914. L. t.-c. 17. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint a rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavon országokban a kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

6. §. E rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Nagyvárad, 1915. május hó 27.

Eleméry Ferencz
katonai ügyi tanácsnok.